

Spis treści

Przedmowa	7
1. Laboratorium	9
1.1. Pomieszczenia laboratoryjne	9
1.2. Podstawowe wyposażenie laboratorium	10
1.2.1. Zasady wyposażania laboratoriów	10
1.2.2. Drobnny sprzęt laboratoryjny	10
1.2.3. Urządzenia laboratoryjne	11
2. Metody izolacji i oczyszczania DNA	13
2.1. Pobieranie i przechowywanie materiału biologicznego	13
2.2. Izolacja całkowitego DNA – informacje ogólne	14
2.3. Metody ekstrakcji całkowitego DNA	14
2.4. Oznaczanie stężenia roztworu DNA	15
2.5. Oczyszczanie DNA po ekstrakcji	15
2.6. Procedury laboratoryjne	15
2.6.1. Izolacja DNA z krwi ssaków metodą fenolowo-chloroformową	15
2.6.2. Izolacja DNA z krwi ptasiej metodą fenolowo-chloroformową	16
2.6.3. Izolacja DNA z tkanek metodą solną	16
2.6.4. Izolacja DNA z włosów z cebulkami z wykorzystaniem substancji chelatujących	17
2.6.5. Izolacja DNA z krwi obwodowej (ptaków i ssaków) metodą kolumnową – zestaw QIAmp DNA Mini Kit (Qiagen)	17
2.6.6. Izolacja DNA z tkanek i włosów z cebulkami metodą kolumnową – zestaw QIAmp DNA Mini Kit (Qiagen)	18
2.6.7. Izolacja DNA z krwi lub innych wydzielin z kart FTA (Whatman Bioscience)	18
2.6.8. Oznaczanie ilości genomowego DNA w żelu agarozowym	19
2.6.9. Oczyszczanie DNA w roztworze metodą kolumnową – zestaw GFX PCR DNA and Gel Band Purification Kit (Amersham Bioscience)	19
Literatura	19
3. Elektroforeza	20
3.1. Wiadomości ogólne	20
3.2. Elektroforeza pozioma w żelu agarozowym	21
3.3. Elektroforeza pionowa w żelu poliakryloamidowym	22
3.4. Procedury laboratoryjne	23
3.4.1. Żel agarozowy jednoprocetowy	23
3.4.2. Żel poliakryloamidowy natywny	23
3.4.3. Barwienie srebrem fragmentów DNA w żelu poliakryloamidowym	24
Literatura	24
4. Łańcuchowa reakcja polimerazy (Polymerase Chain Reaction – PCR)	26
4.1. Podstawowe wiadomości o reakcji PCR	26
4.2. Odczynniki wykorzystywane w reakcji PCR	29
4.3. Czynniki fizyczne i chemiczne wpływające na efektywność reakcji PCR i zakłócające jej prawidłowy przebieg	30
4.4. Wybrane modyfikacje reakcji PCR	30
4.4.1. Multipleks PCR	30
4.4.2. PCR w gradiencie temperatury	32

4.4.3. Nested PCR	32
4.4.4. Touchdown PCR	32
4.5. Oczyszczanie produktów PCR	33
4.6. Procedury laboratoryjne	34
4.6.1. Łańcuchowa reakcja polimerazy (PCR)	34
4.6.2. Multipleks PCR z wykorzystaniem Red Taq ReadyMix (Sigma-Aldrich)	34
4.6.3. Oczyszczanie produktu PCR przez wycięcie i elucję fragmentu DNA z żelu agarozowego z wykorzystaniem QIAquick Gel Extraction Kit (QIAGEN)	35
Literatura	36
5. Hybrydyzacja	37
Literatura	39
6. Klonowanie DNA	40
6.1. Wiadomości ogólne	40
6.2. Wektory do klonowania DNA	40
6.2.1. Właściwości wektorów	40
6.2.2. Wektory plazmidowe	40
6.2.3. Wektor pGEM®-T Easy	41
6.3. Ligacja	41
6.4. <i>Escherichia coli</i> – przykład bakterii namnażającej plazmid	42
6.5. Transformacja	43
6.6. α -komplementacja	44
6.7. Hodowla transformantów na podłożu stałym	44
6.8. Hodowla transformantów na podłożu płynnym	45
6.9. Izolacja plazmidu z bakterii	45
6.10. Jak być pewnym, czy klonowanie się udało?	45
Literatura	46
7. Sekwencjonowanie	47
7.1. Sekwencjonowanie metodą enzymatyczną (Sanger 1977)	47
7.2. Bezpośrednie sekwencjonowanie produktów PCR metodą Sangera	47
7.3. PCR sekwencyjny	48
7.4. Elektroforeza produktów sekwencjonowania	49
Literatura	49
8. Polimorfizm wybranych markerów genetycznych	50
8.1. Polimorfizm i mutacje	50
8.2. Klasyfikacja markerów genetycznych	50
Literatura	51
9. Polimorfizm fragmentów tandemowo powtarzających się (Variable Number Tandem Repeats – VNTR)	52
9.1. Mikrosatelitarny polimorfizm DNA	52
Literatura	54
10. Polimorfizm długości fragmentów restrykcyjnych (Restriction Fragment Length Polymorphism – RFLP)	55
10.1. Wiadomości ogólne	55

10.2. Zastosowanie enzymów restrykcyjnych	56
10.3. Przykładowa restrykcja eksonu 2 genu <i>Ovar</i> – DRB1 enzymami restrykcyjnymi: <i>RsaI</i> , <i>BsuRI</i> , <i>BstYI</i>	56
10.4. Procedury laboratoryjne.....	58
10.4.1. Przykładowe trawienie produktu PCR enzymami restrykcyjnymi	58
Literatura	58
11. Polimorfizm konformacji jednoniciowych fragmentów DNA (Single Strand Conformation Polymorphism – SSCP)	59
11.1. Wiadomości ogólne	59
11.2. Procedury laboratoryjne.....	60
11.2.1. Wykrywanie polimorfizmu metodą SSCP	60
Literatura	60
12. Wykrywanie mutacji punktowych metodą heterodupleksów (Heteroduplex Analysis – PCR-HD)	61
12.1. Wiadomości ogólne	61
12.2. Procedury laboratoryjne.....	62
12.2.1. Przykładowa analiza heterodupleksów	62
Literatura	62
13. Metoda losowej amplifikacji DNA (Random Amplification of Polymorphic DNA – RAPD)	63
13.1. Wiadomości ogólne	63
13.2. Procedury laboratoryjne.....	64
13.2.1. Reakcja losowej amplifikacji na przykładzie różnic międzygatunkowych	64
Literatura	64
14. Wykorzystanie informacji zawartych w internetowych bazach danych	65
14.1. Informacje dostępne w bazie internetowej Narodowego Centrum Informacji Biotechnologicznej	65
14.2. Przeszukiwanie baz internetowych pod kątem znanych sekwencji	68
14.3. Informacje dostępne w internetowej bazie ArkDB	73
15. Wykorzystanie programów dostępnych online w analizach genetycznych	77
15.1. Projektowanie starterów	77
15.2. Archiwizacja danych na przykładzie sekwencji mikrosatelitarnych	79
15.3. Podstawowa analiza danych	80
15.4. Analiza danych w programie Cervus 3.0	81
15.5. Analiza danych w programie Popgen 32	82
16. Programy dostępne online umożliwiające przewidywanie miejsc restrykcyjnych	85
16.1. Webcutter – wirtualne cięcie enzymami restrykcyjnymi	85
16.2. NEBcutter – wirtualne cięcie enzymami restrykcyjnymi	87
17. Homologia sekwencji i ich wzajemne porównanie	90
17.1. Wiadomości ogólne	90
17.2. Wykorzystanie programu BLAST do określania homologii sekwencji	90
17.3. Translacja sekwencji nukleotydowej na sekwencję aminokwasową z wykorzystaniem BLAST (blastx)	94

17.4. Porównywanie dwóch sekwencji z wykorzystaniem BLAST (bl2seq)	96
17.5. Jednoczesne porównywanie wielu sekwencji	99
17.5.1. Importowanie sekwencji do programu GeneDoc	99
17.5.2. Porównywanie sekwencji na poziomie nukleotydów	100
17.5.3. Edycja sekwencji i wprowadzanie zmian	101
17.5.4. Porównanie sekwencji na poziomie aminokwasów	102
17.5.5. Formatowanie i zapis porównywanych sekwencji	102
Skład buforów	103